

Rentulækking setur ferð á búskaparhjólini

Nýggju figgingartilboðini kunnu væl fáa eina positiva ávirkan á samfelagsbúskapin. Fólk fáa fleiri pengar um hendi, og tí kann nýtslan hjá flestu húsarhaldum økjast. Men tað verða fyrst og fremst tey, sum longu hava sett búgv, sum koma at merkja positivu árinini, heldur limur í Búskapar

BÚSTAÐARFÍGGING

Jákup Mørk

Tað var ein, tað vóru tveir, síðani triggir og nú fyra. Næstan í somu takt sum børnini, ið fóru á súkklutúr í sanginum hjá Kulum Rótum eru peningastovrnarnir komnir hvør um annan við láns-tilboðum, sum at kalla hava tikið botnin undan húsaláns-rentuni. Seinast við Norðoya Sparikassa, sum bjóðar sethúsafíggjing við bert 3,45% í rentu. Ein mest sum óhoyrt lág renta.

Kundin fær fleiri pengar

Fyrst og fremst, so er hetta

væl nakað, sum kemur kundunum hjá bankunum til góðar. Eina mest teimum, sum fyri stuttum hava sett búgv, og sum tí hava stórar láni-byrðar. Hesi koma nú at hava fleiri pengar um hendi, og alt eftir, hvussu nýtslan av hesum verður, kann hetta fáa eina lutfalsliga stóra ávirkan á búskapin.

Tað tykist tó ikki vera nakað greitt svar um, hvussu slíkar broytingar vilja ávirka føroyska búskapin, sigur Una Joensen, búskaparfrøðingur og limur í formansskapinum í Búskaparráðnum.

- Fyrst og fremst, so vil eg siga, at tað er positivt við øktari kapping á sethúsáláns-marknaðinum. Ein kapping, sum helst byrjaði við átakingum hjá Suðuroyar Sparikassa herfyri. Hetta er gott fyri kundarnar, tí teir nú hava ein fleiri vørur at velja ímillum fyri ein biligari pening. Sjálv kenni eg ikki figgjarmarknaðirnar í grannalondum okkara út í æsir, men soleiðis sum rákið hevur verið, so var tað væl bara ein spurningur um tíð, áðrenn hetta eisini kom til Føroya, heldur hon.

- Men skal tosast um ávirkan, so er tað trupult at geva nakað eintýðugt svar. Eina mest, tí hetta er ein nýggj støða her í Føroyum, og at vit tí ikki hava nakra simulering av, hvussu brúkarin ber seg

at. Tí kann eg bara siga, hvør mín meting er av hesum.

Og hvør er so hon?

- Tað er sjálvandi ymsíkt, hvussu fólk velja at nýta nýggja møguleikan. Summi vilja nokk brúka »tann gamla føroyska hugsunarháttin« við at gjalda enn meira niður. Men sjálv rokni eg við, at tað verða fleiri, sum nýta møguleikan at fáa sær ein gjaldsskáa. Og kanska eisini leingja verandi lán. Tað vil so eisini viðføra, at lántakararnir vilja hava meira pening um hendi, og harvið vil nýtslan økjast. Og hetta vil hava eina positiv ávirkan á samfelagsbúskapin, tí aktiviteturin økist.

- Samstundis er talan um at javna privatnýtisluna yvir eitt longri tíðarskeið. Lagt verður upp til, at eitt nú barnafamiljur kunnu fáa eina størri nýtslu nú, fyri so at rinda peningin aftur seinni. Hartil er tað vorðið alt meira vanligt við eftirlønarpensparingum, og tí verður tað ikki eins aktuelt at »spara« upp í húsum.

Hægri sethúsaprísir

Flestu lutir hava tó tvær síður. Og Una ásannar eisini, at ein avleiðing av betraðu lánimøguleikunum væl kann gerast ein hægri sethúsamarknaður.

- Nú kenni eg ikki sethúsamarknaðin serstakliga væl. Men uppførir hesin seg á sama hátt, sum marknaðir vanliga gera, so vil hetta bera hægri sethúsaprísir við sær. Í tann mun hetta hendir, so vera tað núverandi sethúsaeigarar, ið fáa mest burtúrur hesum. Tey, ið skulu selja, fáa hægri prís, meðan tey sum velja at verða búgvandi í sínum húsum, koma at sita biligari. Tey sum skulu út á henda marknaðin fyri fyrstu ferð, vilja ikki fáa eins stóran ágóða av hesum - um prísirnir altso hækka.

Kann bliva politiskt

Eitt av politisku amboðunum, sum hava verið nýtt her á landi, er lógin um rentustuðul. Ein lóg, sum betrar munandi um møguleikarnar at seta fótur undir egið borð.

Broytta sethúsafíggjingin kann tó eisini ávirka hesa lóg. Men tað er ikki einvíst, hvønn veg broytingin fer at venda, vísir Una á.

- Í sjálvur sær vil ein rentulækking minka um rentustuðulin, tí hesin er jú fastur brotpartur av rentuni. Hinvegin verður nú eisini lagt upp til avdráttarskár, og tað vil bera eina longda afturgjaldstíð við sær. Og

so kann samlaða rentan væl gerast hægri.

Um so er. Kann tað so hugsast, at Búskaparráðið fer at mæla til eina avtøku ella lækking av rentustuðulinum?

- Avdráttarskárarnir leggja jú upp til, at lántakarar kunnu nýta pengarnar til annað enn bara húsini. Tí kanst tú kanska rópa hetta fyri eitt slag av nýtisluláni, og so er tað jú relevant frá politiskari síðu, um tað er rætt at lata rentustuðul til innbúgv, uttanlandsferðir og annað.

- Eg skal tó leggja afturat, Búskaparráðið ikki hevur viðgjørt hesi viðurskipti. Framtíðin er jú óviss, men um tað heldur fram, skal eitt nýtt ráð veljast 1. januar, og so er tað upp til tað ráðið at avgera, staðfestir Una at enda.

Norðoyingar raktu botnin

Norðoya Sparikassi setti helst føroyskt met, tá teir mánadagin svaraðu aftur upp á rentulækkingarnar hjá hinum figgjarstovnunum.

Úr 4,25% í 3,45% fyrsta veðrætt. Og rentan á øðrum veðrætti fer úr 6,75% niður í 5,45%. Tað var kontanta svarið, sum væl kann hugsast at seta enn meira ferð á gongdina við rentulækkingunum. Til sammetingar kann sigast, at hægsta innlánsrentan hjá Norðoyar Sparikassa er 3,50%. Altso hægri enn lægsta útlánsrentan.

Lítið man vera at ivast í, at tað ikki fer at ganga so long tíð, har rentumunurin millum ymsu peningastovrnarnir er somikið stóur, sum hann er við hesum stiginum hjá Sparikassanum. So er spurningurin bara, hvørt avleiðingin verður enn ein rentulækking frá teimum stóru, ella um norðoyingarnir aftur hækka rentuna seinni.

mørk

Niðurringdir

Sum skilst, so eru tað heilt nógv viðskiftafólk, sum hava ringt til peningastovrnarnar, síðani rentulækkingarnar vórðu kunngjardar seinasta hósdag.

Somikið nógv hevur staðið á, at kundaráðgevarnir hava verið noyddir at geva viðskiftafólkunum ávísa tíð at koma til samrøður. Og síðani hósdagin hava mest sum allir kundaráðgevarnir verið fult bookaðir, skilst úr peningastovnunum.

-mørk

Fyrst og fremst, so merkja nýggju figgingartilboðini, at kundin fær meira pening um hendi. Men Una Joensen vil ikki so fegin geva nakað ítøkiligt boð, hvussu hetta fer at ávirka nýtislumynstrið. Ein avleiðing kann tó væl verða, at sethúsamarknaðurin fer at hækka